

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عقاید اسلامی از دیدگاه قرآن (۳ و ۴)

جلسات ۵۰ تا ۱۰۰

سرفصل جلسات

استاد

حضرت آیت الله محمدی ری شهری

تنظیم:

مدیریت فرهنگی دانشجویی مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

شهریور ماه ۱۳۹۴

فهرست جلسات

جلسه ۴۹.....	۳
جلسه ۵۴.....	۳
جلسه ۶۵ و ۶۶.....	۴
جلسه ۶۷ تا ۷۲.....	۵
جلسه ۷۳ تا ۷۹.....	۶
جلسه ۸۰ تا ۸۶.....	۸
جلسه ۸۷ تا ۹۷.....	۱۰
جلسه ۹۸ تا ۱۰۰.....	۱۱
فصل دوم: ارزش معرفت.....	۱۱

«جلسه ۴۹ تا ۵۳»

آیه سوم : توصیه به تفکر

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (روم ۲۱)

آیه چهارم : توصیه به ژرف نگری

«جلسه ۵۴ تا ۶۴»

آیه پنجم : توصیه به عبرت آموزی

﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۚ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ ۚ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ (یوسف ۱۱۱)

مبحث سوم : هشدار نسبت به عدم تحصیل معرفت (جلسات شماره ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۶۰، ۶۱)

آیه یکم : عذاب جهنم، فرجام نابخردی و بی معرفتی

نکته‌ها و پیام‌ها

۱. ملازمت میان خرد و شرع و دانش و دین

تأیید روایی

۲. دعوت عقل و اندیشه به دوران‌دیشی

۳. بازدارندگی دوران‌دیشی از انواع انحرافات

احادیثی در تبیین عاقبت‌اندیشی

۴. تعقل و دوراندیشی راه نجات از دوزخ

۵. خودداری از تعقل صحیح مشخصه اصلی دوزخیان

آیه دوم: شیوع نابخردی و بی معرفتی در جن و انس

ویژگی‌های دوزخیان

«جلسه ۶۵ تا ۶۶»

خطر عدم تحصیل معرفت

پیام‌های آیه ﴿وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ.....﴾ (اعراف/۱۷۹)

۱. ملاک انسانیت

- فهم حقایق دینی
- داشتن چشم حق بین و گوش حق شنو

۲. ملاک جهنمی شدن

- محرومیت از فهم حقایق دینی
- هواپرستی

داستان بلعم باعورا

۳. ملاک بهشتی شدن

- بهره‌گیری از ابزار شناخت و فهم حقیقت
- هواپرستی، مانع شناخت
- فراوانی کسانی که از عقل بهره نمی‌گیرند.

«جلسه ۶۷ تا ۷۲»

﴿أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾

تفسیر آیه شریفه

راه سعادت انسان

• شنیدن سخن حق

• تعقل و تشخیص

پیام این آیه شریفه

۱. ملاک انسانیت جهان بینی صحیح است

فراوانی کسانی که از عقل بهره نمی گیرند

۲. رأی اکثریت نشانه حقانیت آن نیست

۳. تبعیت از حق به جای اکثریت

۴. اگر رأی اکثریت مخالف حق نباشد می توان به آن توجه کرد.

سؤال: رأی اکثریت تا کجا اعتبار دارد؟

سؤال: حکومت اسلامی به کدام یک از نظام های موجود، شباهت دارد؟

مردم سالاری دینی چیست؟

روش تبلیغی قرآن در این آیه شریفه

﴿إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾

چهارمین آیه پیرامون:

خطر عدم تحصیل معرفت و به کار نگرفتن عقل و اندیشه در زندگی

پیام‌های آیه شریفه «إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ» چیست؟

۱. هر آنچه که باعث زایل شدن عقل می‌شود برای انسان خطر آفرین است
 ۲. هر چه عقل را زایل می‌کند خداوند حرام کرده است
 ۳. خطر انسانهای جاهل، کسانی که از عقل و اندیشه خود استفاده نمی‌کنند، از خطر هر حیوان موزی و درنده‌ای بیشتر است
 ۴. اگر مدعیان ایمان به مقتضای ایمانشان عمل نکنند در واقع با کفار یکسان هستند، ملاک ایمان، عمل است. تفسیر آیه شریفه «إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ» این آیه شریفه چگونه خطر عدم تعقل و اندیشه را بیان می‌کند؟ مقصود از کر و لالی که باعث می‌شود انسان جزء بدترین جانوران محسوب بشود چیست؟ به کار نگرفتن عقل و اندیشه باعث کوری و کوری می‌شود
- شَرَّ الدَّوَابِّ چه ویژگی دارند؟
- عواملی که باعث زوال عقل می‌شود چیست؟
- از دیدگاه امیرالمؤمنین علیه السلام چه عواملی باعث مستی و زائل شدن عقل می‌شود؟

- ثروت
- قدرت
- علم
- مدح
- جوانی

موانع فکر انسان چیست؟

رابطه عقل و محرمات چیست؟

امام رضا علیه السلام علت حرمت شراب را چه می‌فرمایند؟

از دیدگاه رسول اکرم صلی الله علیه و آله نشانه‌های جهل چیست؟

آیاتی که نتیجه عمل بر اساس مقتضای ایمان را بیان می‌فرماید

اگر انسان بر اساس علم خود عمل نکند چه نتیجه ای دارد؟

آیا هشدار قرآن کریم پیرامون عمل به علم اختصاص به امت پیامبر اسلام دارد؟

بیان قرآن کردیم پیرامون آثار عمل کردن به علم چیست؟

بیان قرآن کریم پیرامون آثار عمل نکردن به علم چیست؟

﴿وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾

پنجمین آیه پیرامون:

خطر عدم تحصیل معرفت و به کار نگرفتن عقل و اندیشه در زندگی

پیام‌های آیه شریفه «وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ» چیست؟

۱. مطلق نبودن آزادی انسان

۲. تبیین قانون تکوینی ایمان: تعقل، قانون تکوینی ایمان و باورهای دینی است

۳. پاکی و آلودگی جان مانند جسم

۴. افزایش تدریجی آلودگی جان

۵. تلازم کفر و جهل

تفسیر آیه شریفه «وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ»

شان نزول آیه شریفه وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلَّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ چیست؟

ارتباط آیه شریفه وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ با آیه قبل چیست؟

اجازه خدا برای ایمان آوردن به چه معناست؟

تفسیر کلمه الرَّجْسَ

رجس در فرمایش امام صادق علیه السلام به چه معناست؟

مصادیق رجس چیست؟

قانون ضلالت در نظام آفرینش چیست؟

مبدأ همه آلودگیها چیست؟

به چه کسی اجازه مؤمن شدن در نظام هستی داده نمی‌شود؟

چه کسانی دچار شک می‌شوند؟

مفهوم جبر چیست؟

مفهوم تفویض چیست؟

آیا جبر صحیح است یا تفویض؟

امام رضا علیه السلام در پاسخ به مأمون که سؤال کرد «یا أباالحسن الخلق مجبورون» چه پاسخی دادند؟

رابطه عقل و خداشناسی

طبق این آیه شریفه علت آلودگی جان چیست؟

ارتباط پاکی جان و پاکی جسم چیست؟

طبق فرمایش امام صادق علیه السلام ذیل آیه تطهیر، شک عامل چیست؟

رابطه تعقل با پاکی جان چیست؟

روایاتی در باب آثار طهارت قلب

رابطه کفر و جهل چیست؟

آیا انسان عاقل، کفر می‌ورزد؟

اولین نشانه نادانی چیست؟

«جلسه ۸۷ تا ۹۷»

﴿وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾

ششمین آیه پیرامون:

خطر عدم تحصیل معرفت و به کار نگرفتن عقل و اندیشه در زندگی

پیام‌های آیه شریفه «وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا» چیست؟

۱. جان انسان مانند جسم او چشم دارد
 ۲. میزان بینایی و نابینایی اخروی
 ۳. وجوب آسیب شناسی خرد
 ۴. ممنوعیت آنچه به خرد و خردورزی آسیب می‌رساند
 ۵. ارزشمندی ابزار شناخت وابسته است به کاربرد آن در جهت آسایش همیشگی انسان
- از دیدگاه قرآن کریم کوری حقیقی به چه معناست؟

مفهوم کوری در آخرت چیست؟

چه تناسبی بین معرفت اخروی و معرفت دنیوی وجود دارد؟

کمترین درجه تعقل چیست؟

آیاتی پیرامون آثار هوا و هوس

فصل دوم: ارزش معرفت

آیاتی که می‌توان از آنها ارزش معرفت را استنباط کرد به چند دسته تقسیم می‌شوند

دسته نخست: آیاتی که دلالت بر حجیت معارف عقلی دارند

آیاتی که نهی از پیروی از پندار و امر به پیروی از عقل و علم کرده‌اند

آیاتی که دعوت به تحصیل معرفت کرده‌اند

آیاتی که خطر بی‌معرفتی را یادآور شده‌اند

﴿فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾

اولین آیه پیرامون:

ارزش معرفت

نخستین آیه ای که امام کاظم علیه السلام درباره دعوت مردم به تعقل در زندگی، به ویژه در مسائل اعتقادی چیست؟

روایاتی پیرامون حجیت عقل

ریشه حجیت ادله و معارف دینی کجاست؟

سؤال:

آیا اعتقاد به حجیت معارف عقلی، به معنای تکثرگرایی دینی است؟